

Plan Rozwoju Miejscowości

S t a n o w i c e

maj, 2006 rok

Spis treści:

<u>1. Charakterystyka sołectwa Stanowice.....</u>	<u>3</u>
<u>2. Inwentaryzacja zasobów służących ujęciu stanu rzeczywistego.....</u>	<u>8</u>
<u>3. Analiza SWOT sołectwa Stanowice.....</u>	<u>8</u>
<u>4. Przewidywane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Planu Rozwoju Sołectwa Stanowice w roku 2006.....</u>	<u>11</u>
<u>5. Planowane działania rozwoju sołectwa Stanowice.....</u>	<u>12</u>

1. Charakterystyka sołectwa Stanowice.

Administracyjnie sołectwo Stanowice należy do gminy Czerwionka-Leszczyny. Obecnie zamieszkuje je około 2,1 tys. mieszkańców.

Gmina i miasto Czerwionka-Leszczyny położona jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego - 40 km od Katowic i 45 km od granicy z Czechami. Od 1999 roku wchodzi w skład powiatu rybnickiego razem z gminami: Świerklany, Lyski, Gaszowice i Jejkowice. Graniczy z dwoma miastami działającymi na prawach powiatu tj. Rybnikiem i Żorami, miastem Orzesze i gminą Ornontowice, które wchodzi w skład powiatu mikołowskiego oraz miastem Knurów i gminą Pilchowice wchodzącymi w skład powiatu gliwickiego.

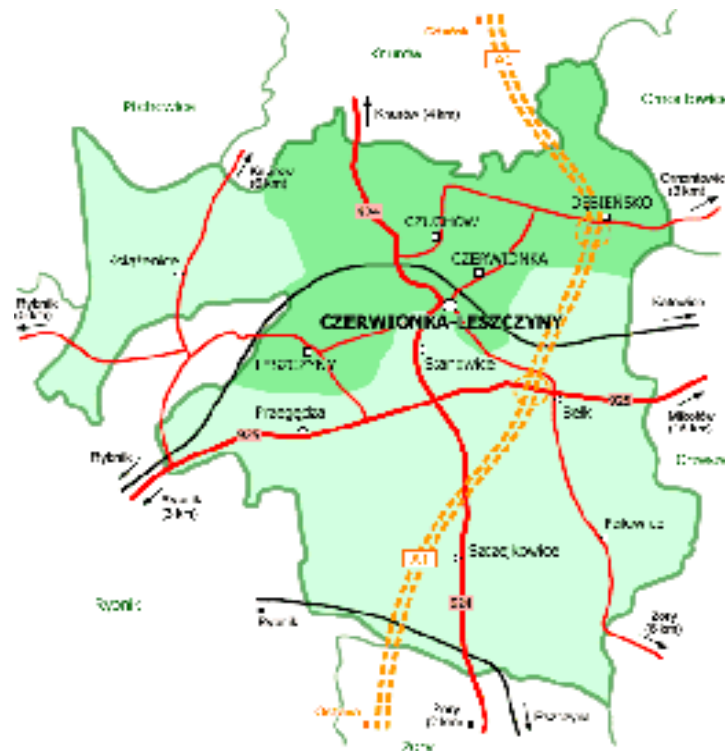
Źródło: www.czerwionka-leszczyny.com.pl

Pod względem geomorfologicznym obszar gminy i miasta zajmuje część Płaskowyżu Rybnickiego stanowiącego fragment Wyżyny Śląskiej.

Przez teren miasta przechodzi główna trasa kolejowa Katowice - Rybnik - Racibórz, a przez sołectwo Szczejkowice trasa Rybnik - Pszczyna.

W sołectwie Stanowice krzyżują się dwie główne drogi wojewódzkie Rybnik - Orzesze (nr 925) i Knurów - Żory (nr 924). Ponadto Czerwionka-Leszczyny posiada rozbudowaną sieć połączeń drogowych umożliwiającą dojazd do okolicznych miast aglomeracji śląskiej: Rybnika, Knurowa i Gliwic. Sołectwo Stanowice znajduje się na terenie planowanej autostrady A – 1 Północ – Południe, która połączy Gdańsk z Ostrawą. Planowana autostrada będzie przebiegała także przez sołectwa: Szczejkowice i Bełk oraz dzielnicę Dębieńsko.

Na terenie gminy zlokalizowane zostaną dwa zjazdy z autostrady, które połączą ją z istniejącym układem komunikacji kołowej.

Źródło: www.czerwionka-leszczyny.com.pl

Najwcześniejsze wzmianki o sołectwie znajdują się w księdze fundacyjnej biskupstwa wrocławskiego „Liber Foundationis Episcopus Wratislaviensis” z około 1305r. Najstarszy zapis dotyczący wsi brzmi – „Item in Stanowitz decima episcopalis”, co znaczy: „Także w Stanowicach znajduje się dziesięcina biskupia”. W tym roku Stanowice istniały jako wieś na prawie polskim tzn., że nie były jeszcze osadzone jako wieś nowoustrojowa, na prawie niemieckim. Były to Stare Stanowice, przedkolonizacyjna osada. Choć tego wyraźnie w zapisie nie zaznaczono, jednak wszystkie inne razem ze Stanowicami wymienione osady koło Rybnika, istniały wówczas na prawie polskim, a dziesięcinę biskupią uiszczaly „more polonico”, tj. według prawa zwyczajowego polskiego. W tym czasie wieś Bełk była już przemierzona i była w toku przekształcenia na wieś nową, rozbudowano ją o 30 gospodarstw kmiecych. Także Stanowice niebawem po 1305 r. rozbudowano jako wieś nowoustrojową, choć w rozmiarach skromniejszych niż Bełk.¹

Stanowice były już wcześniej w posiadaniu prywatnych właścicieli. Jako jeden z pierwszych właścicieli osady wymieniany jest około 1360 r. „Dominus Nikolaus

¹ Źródło: „Szlakami Zielonego Śląska” Aleksander Żukowski, Anna Gudzik, Czerwionka-Leszczyny 2002r.

Stanowicz” – członek Bractwa Najświętszej Marii Panny w Raciborzu. Do bractwa tego zapisywali się bowiem przeważnie ludzie o większym znaczeniu społecznym: szlachta, duchowieństwo, wybitniejsi mieszczanie. W tym samym czasie inny Mikołaj ze Stanowic był duchownym również w Raciborzu. Później przez kilka wieków źródła milczą o właścicielach wsi Stanowice. W XVI wieku osada przeszła na własność szlacheckiej rodziny Krecików, dodających do nazwiska przydomek „de Stanowitz” zamieszkujących różne wsie na Górnym Śląsku. Kolejnym nabywcą dóbr został w 1687 r. Jerzy Blacha. W ciągu następnych 150 lat właściciele dominium stanowickiego zmienili się aż 15 – krotnie:

1732 r. – Fragstein

1739 r. – Karol de Stengel,

1744 r. – Joanna Borińska,

1746 r. – Joannes de Noss,

1751 r. – Antonius de Tluck,

1756 r. – Leopold von Kloch,

1774 r. – Karol Arco

1805 r. – Friedrich Freiherr von Lyncker,

1819 r. – Johann Mentzel,

1834 r. – Rudolf Mentzel,

1843 r. – Heinrich Reisner,

1860 r. – porucznik Grandtke,

1870 r. – Franciszek Goertz.

Następnie majątek przeszedł na własność królewsko-pruskich domen, które go wydzierżawiły. Pod względem parafialnym Stanowice należały do Bełku. Dopiero w okresie międzywojennym powstał tutaj projekt budowy własnego kościoła, do którego realizacji nie dopuścił wybuch II wojny światowej. Uroczyste poświęcenie nowej świątyni p.w. św. Jacka odbyło się dopiero 17 lipca 1949 r.

Wójtowie wiejscy załatwiali sprawy gminne. Jak długo istniał ustrój feudalny na wsi, wójt gminny czyli sołtys był uzależniony od pana wsi. Trwało to do 1850 roku, kiedy nastąpiła nowa ordynacja gminna, przywracająca samorząd gminny.

Znamy ze źródeł kilku takich wójtów, czyli sołtysów dawnego autoramentu. Byli to:

- przed rokiem 1729 – Kuśka
- w 1774 roku i jeszcze w 1783 roku – Gabriel Hajduk
- w latach 1789 – 1800 - Józef Strończyk
- rok 1817 – Mateusz Polok

- rok 1826 – Jan Prochaska
- rok 1915 – Fojcik.

W Stanowicach możemy spotkać wiele zabytków. Jednym z nich jest przydrożna kapliczka z figurą św. Jana Nepomucena postawiona w pobliżu kościoła, obok starej lipy. Zabytek pochodzi z połowy XIX wieku. Restauracja wykonana w 1996 r. przywróciła kapliczce dawny blask, odsłoniła zapomniane już detale architektoniczne. W Stanowicach stoi kamienna Boża Męka ufundowana w 1879 r. przez rodzinę Spendel oraz druga Boża Męka ufundowana w 1928 r. przez Emanuela Hajduka. W sołectwie istnieją także trzy młodsze wiekiem kapliczki słupowe wzniesione z czerwonej cegły, cechujące się identyczną architekturą.

Przez Stanowice prowadzi Szlak Historii Górnictwa Górnośląskiego z Rybnika przez Orzesze do Katowic i dalej do Łubianek (długość 99,5 km). Odcinek ze Stanowic do Orzesza obfituje w miejsca widokowe oraz zabytki architektury w Bełku i Orzeszu.

Sołectwo jest zelektryfikowane, posiada sieć wodociągową oraz telefony stacjonarne. Ścieki mieszkańcy muszą usuwać niestety we własnym zakresie, natomiast odpady są wywożone na wysypisko śmieci zlokalizowane w miejscowości Knurów.

Stanowice pochwalić się mogą bogatą florą. Świadczyć mogą o tym pomniki przyrody występujące na terenie sołectwa. Jednym z nich jest lipa drobnolistna o obwodzie 490 cm i wysokości 18 m, która jest pomnikiem przyrody od 1958 r. Z uwagi na wyjątkowy urok i osiągnięte rozmiary lipa ta należy do najczęściej fotografowanych drzew pomnikowych na Górnym Śląsku. Pomnikiem przyrody jest także od 1998 r. dąb szypułkowy o obwodzie 375 cm i wysokości 18 m. Atrakcją może też być położony w pobliżu przysiółka Podgrabina głaz narzutowy o obwodzie 370 cm, częściowo zagłębiony w ziemi.

Do ważniejszych obiektów na terenie wsi należy:

- przedszkole
- szkoła podstawowa
- remiza OSP
- Wiejski Ośrodek Zdrowia.

Przedszkole usytuowane jest z dala od głównej drogi, co zapewnia bezpieczeństwo dzieciom. Otoczenie budynku, jakim jest duży ogród sprzyjają zabawom ruchowym i sportowym. Bezpieczny i ekologiczny sprzęt rekreacyjny, oraz naturalny tor przeszkód stanowi miejsce dziecięcych zabaw przez cały rok szkolny. Przedszkole wyposażone jest w nowe i ciekawe pomoce dydaktyczne.

Szkoła podstawowa istnieje od 1962 roku, kiedy oddano ją do użytku jako jedna z „tysiąclatek”. Obecnie do szkoły uczęszcza 129 uczniów, którzy mają do dyspozycji 6 klasopracowni przedmiotowych, pracownię komputerową z dostępem do Internetu, salę gimnastyczną, bibliotekę, świetlicę, a także 3 boiska, bieżnię, park i ogród. Ponadto na świeżym powietrzu są specjalnie przygotowane stanowiska do skoków w dal oraz rzutów dyskiem i oszczepem. Aktualnie trwa budowa nowej sali gimnastycznej.

Stanowicką Straż Pożarną powołano w 1923 roku, 40 lat później strażacy zdecydowali o budowie remizy strażackiej. Oddano ją do użytku w 1968 roku. Drużyny zarówno młodsze jak i starsze wygrywały wiele zawodów miejsko-gminnych i rejonowych. Strażacy z OSP Stanowice biorą czynny udział w życiu parafii, zapewniając porządek podczas imprez a także organizując festyny.²

W Wiejskim Ośrodku Zdrowia znajduje się poradnia dziecięca oraz poradnia ogólna. Są to obiekty w dobrym stanie, w miarę potrzeb remontowane, spełniające prawidłowo swe funkcje.

Od 1975 r. istnieje zespół „Stanowiczki”. W ramach prezentacji wsi śpiewały stare pieśni zapamiętane z dzieciństwa. Obecnie kierownikiem Zespołu jest Elfryda Lanuszna, która wiele starań wkłada w podtrzymanie istnienia zespołu. Zespół bierze czynny udział w uświetnianiu różnych uroczystości, np.: Święto Wsi Polskiej, Turniej Wsi, Dni Leszczyn, Dzień Kobiet, Dzień Matki, Dzień Seniora, dożynki, wszystkie uroczystości państwowe w naszej gminie, a także uroczystości kościelne. Brał udział w Sobótkach Zagłębiowskich w Będzinie, wielokrotnie w przeglądach: Zespołów Regionalnych w Chorzowie, Zespołów Kół Gospodyń Wiejskich w Łaziskach, Zespołów Ludowych w Czechowicach, Górniczych Orkiestr Dętych w Buku, Zespołów Artystycznych w Żorach, Mysłowicach, Wodzisławiu. W Stanowicach działa również Ludowy Klub Sportowy „Ruch” Stanowice. Obecnie w Klubie działają trzy sekcje piłki nożnej:

- seniorzy - klasa A
- juniorzy – występy przed rozgrywkami klasy A
- grupa przygotowawcza

Klub sportowy na terenie sołectwa nie posiada właściwego zaplecza sportowego, technicznego oraz socjalno-bytowego. Budynek klubowy jak i stan boiska pozostawia wiele do życzenia.

---

² Źródło: „Nasze Stanowice” Jan Wowra, Stanowice 2002r.

2. Inwentaryzacja zasobów służących ujęciu stanu rzeczywistego.

Placówki oświatowe

Wychowanie przedszkolne odbywa się w Publicznym Przedszkolu w Stanowicach, natomiast wykształcenie na poziomie podstawowym zapewnia Szkoła Podstawowa w Stanowicach zlokalizowana przy ul. Szkolnej, do której obecnie uczęszcza 129 uczniów.

Ochrona zdrowia

Placówką odpowiedzialną za stan zdrowia mieszkańców jest Wiejski Ośrodek Zdrowia, w którym zatrudnia się następujących specjalistów: pediatra, internista. W Stanowicach nie znajduje się apteka.

Kultura, sport, rekreacja

Na terenie Stanowic znajduje się Biblioteka Publiczna posiadająca około 8 tys. książek. Ponadto w sołectwie funkcjonuje Ludowy Klub Sportowy „Ruch” Stanowice oraz zespół „Stanowiczanki”.

Zabytki

Do zabytków mieszczących się na terenie sołectwa należy XIX wieczna kapliczka św. Jana Nepomucena, której restauracja wykonana była w 1996 r. oraz kapliczki słupowe Boża Męka z 1879 r. i druga Boża Męka z 1928 r. W Stanowicach znajdują się jeszcze trzy młodsze wiekiem kapliczki słupkowe.

Środowisko przyrodnicze

Sołectwo należy do Parku Krajobrazowego „Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich”. Przeważają lasy liściaste. Poza lasem obok kapliczki św. Jana Nepomucena rośnie lipa drobnolistna oraz przy ul. Leśnej dąb szypułkowy. Drzewa te są pomnikami przyrody. Stanowice należą do nielicznych w regionie miejscowości, gdzie regularnie, co roku przystępują do lęgu dwie bocianie pary. Większość tutejszych gleb należy do III i IV, a sporadycznie V klasy bonitacyjnej.

3. Analiza SWOT sołectwa Stanowice

Po przez analizę SWOT postarano się przeanalizować mocne i słabe strony sołectwa Stanowice oraz jej szanse i zagrożenia stwarzane przez otoczenie. Pozwala to na określenie obecnej sytuacji w Stanowicach oraz przyszłych kierunków rozwoju tego sołectwa. Analiza objęła następujące dziedziny: gospodarczą, społeczną, ekologiczną oraz techniczną.

MOCNE STRONY:

- dogodne położenie komunikacyjne i gospodarcze w pobliżu dróg wojewódzkich
- walory krajobrazowe (lasy, łąki)
- potencjalne tereny pod inwestycje
- aktywna i otwarta społeczność lokalna
- dogodne położenie sołectwa w gminie

SŁABE STRONY::

- słabo rozwinięta infrastruktura techniczna, brak kanalizacji sanitarno-ściekowej, zły stan dróg
- niewykorzystane tereny uprawne
- brak możliwości rozwijania kultury sołectwa
- słaba baza oświatowa i kulturalna
- brak promocji walorów przyrodniczych sołectwa
- brak naturalnego zbiornika wodnego
- brak ofert spędzenia wolnego czasu dla młodzieży
- wysoki poziom bezrobocia
- brak wysoko wykwalifikowanych pracowników
- słaba edukacja ekologiczna społeczeństwa
- intensywny ruch na drogach wojewódzkich 924:925 (zanieczyszczenie, hałas)

SZANSE:

- budowa autostrady A-1 Północ- Południe
- budowa kanalizacji sanitarnej
- uregulowanie koryta Bierawki, oczyszczenie stawów
- odnowienie chodników przy głównych ulicach
- rozwój turystyki i agroturystyki

- udostępnienie obiektów sportowych dla ogółu społeczeństwa
- dbałość mieszkańców o środowisko i estetykę wsi
- lokowanie inwestycji gospodarczych na wsi

ZAGROŻENIA:

- rosnący poziom bezrobocia
- migracja mieszkańców do większych miast
- likwidacja Wiejskiego Ośrodka Zdrowia
- rosnąca przestępczość
- niski poziom bezpieczeństwa na drogach (nadmierna prędkość przejeżdżających samochodów, brak znaków bezpieczeństwa)
- brak realizacji kolektora ścieków na Bierawką
- obniżenie się terenu spowodowane uszkodzeniami górnictwem
- postępujące zubożenie społeczeństwa

4. Przewidywane do realizacji przedsięwzięcia w ramach Planu Rozwoju Sołectwa Stanowice w roku 2006.

Lp.	Nazwa planowanego działania	Czas realizacji działania	Oczekiwane rezultaty	Źródła finansowania planowanych nakładów			Koszt w złotych
				Budżet gminy	Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego	Inne środki finansowe	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Modernizacja obiektu sportowego LKS Stanowice wraz z budową parkingu przy OSP	2006 rok	<ul style="list-style-type: none"> ➤ liczba zmodernizowanych obiektów sportowych ➤ liczba osób korzystających z obiektów sportowych 	17419,67	33180,33		50600,00

Realizacja planowanego przedsięwzięcia polegać będzie na budowie ogrodzenia betonowego wokół boiska sportowego LKS Stanowice. Ze względu na fakt, iż boisko sportowe znajduje się przy budynku OSP Stanowice projekt przewiduje również budowę parkingu przy OSP, który będzie służył zarówno straży pożarnej jak i osobom korzystającym z boiska sportowego. Koszt projektu wynosi 50600,00zł. Udział środków funduszu wynosi 80% kosztów kwalifikowanych. Z uwagi na fakt, iż VAT jest kosztem niekwalifikowanym poziom dofinansowania wynosi 33180,33zł.

5. Planowane działania rozwoju sołectwa Stanowice.

W latach 2007 – 2013 przewiduje się realizację następujących projektów:

1. Ogrodzenie boiska LKS Stanowice
2. Budowa parkingu przy OSP
3. Remont i adaptacja budynku przedszkola na Ośrodek Zdrowia
4. Wykonanie oświetlenia ul. 1 Maja-Leśna-część Zwycięstwa
5. Wymiana sieci wodociągowej cementowo-azbestowej na ul. Zwycięstwa
6. Wykonanie kanalizacji sanitarnej sołectwa Stanowice
7. Wykonanie chodników na całej długości ul. Zwycięstwa
8. Odbudowa sieci rowów melioracyjnych
9. Wykonanie podbudowy i zaasfaltowanie wszystkich dróg gminnych na terenie sołectwa
10. Rozwiązanie problemów związanych z uregulowaniem doliny rzeki Bierawki, pogłębienie koryta rzeki
11. Dolinę rzeki Bierawki zaadaptować na tereny rekreacyjne
12. Salę budynku OSP przystosować na cele świetlicy wiejskiej, kulturalnej lub kawiarenki internetowej
13. Nałożenie nowego dywanika wraz z odwodnieniem na ul. 1 Maja i Leśnej
14. Wybudowanie ścieżki rowerowej na całej długości ul. 1 Maja
15. Szkoła Podstawowa i Przedszkole - wzrost nakładów na unowocześnienie bazy dydaktyczno-wychowawczej szkoły i przedszkola oraz wybudowanie placu zabaw dla przedszkola

**Przewodniczący
Rady Miejskiej**
mgr Wiesław Janiszewski